

УДК 821.1612 - 6.09 "18/19" І.Франко

ЛИСТИ ОЛЬГИ БОГАЧЕВСЬКОЇ ДО ІВАНА ФРАНКА

Іван ГОРАК

*Львівський літературно-меморіальний музей Івана Франка,
вул. Івана Франка, 150, 79011, Львів, Україна*

Уперше публікуємо листи вчительки з Івачова на Тернопільщині до Івана Франка у справі публікації її творів.

Ключові слова: листи, публікація.

Про авторку цих листів відомо зовсім мало. Працювала скромною сільською вчителькою [3] у невеличкому селі Івачів теперішнього Зборівського району з 1896 до початку Першої світової війни. Встановити якісь біографічні дані про неї не вдалось, оскільки метричні книги, в яких зафіксовані дати її життя, цивільний стан, зберігаються в Зборівському відділі реєстрації актів цивільного стану і згідно з вимогами статті 4 Закону України “Про органи реєстрації актів громадянського стану” від 24 грудня 1993 року та пункту 9 розділу 1 “Правил реєстрації актів цивільного стану в Україні”, затверджених наказом Міністерства юстиції України 18 жовтня 2000 року № 52/5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 22 листопада 2007 року за № 1305/14572, інформація, яка міститься в цих актах є конфіденційною і розголошенню не підлягає.

Належала до тих учителів, які своїм словом намагалися прислужитися рідній культурі, вважаючи, що навіть найбільші поети можуть мати слабші твори, а тому висилаючи їх Іванові Франкові, просила зважити на той факт і допомогти виправити ці твори та надрукувати їх. Зазвичай І. Франко дуже чуйно ставився до подібних прохань і допомагав початківцям, якщо в їхніх творах, як сам казав, бачив іскру таланту. Дякуючи йому на широку літературну ниву вийшли такі вчительки, як Уляна Кравченко та Климентія Попович. Судячи з усього, цього не сталося з творами Ольги Богачевської. Ні її поезія, прислана І. Франкові 1904 року, ні проза, прислана 1912 року, на сторінках “Літературно-наукового вістника” опублікована не була [2].

У фонді І. Франка, що зберігається в Інституті літератури ім. Тараса Шевченка НАН України зберігся рукопис прозового твору, який 1912 року надіслала О. Богачевська І. Франкові. Твір має назву “Ідеали подружнього щастя”. Свій твір Ольга Богачевська просила опублікувати під псевдонімом Мар’яна [1, с. 489]. У цьому ж фонді зберігаються і три листи О. Богачевської до І. Франка, які публікуємо тут зі збереженням усіх особливостей тексту.

№ 1

Івачів¹ дня 30.IV.1904

Хвальна Редакціє!

Як узнаєте мій твір незлим, то прошу помістити в вашім “місячнику”² і поробити потрібні уліпшеня. Зрештою не ходить мені о цілковите признане. Не хотілам занадто вимірувати римів і ритмів, аби поезія не стала властивої ціхи. Поодинокі фрази суть живцем вийняті з уст сучасних людей.

Місце де приходить: “Оно в мене жнива батька сівбу заступаю” троха не ясне – хотілабим сказати, що як булам малою, найбільша приємність була для мене, як збиралисьмо з братом розмаїті зіля і робилисьмо “ніби то жнива!” Коли би твір цілком не подобав ся, то прошу рукопис відослати.

В кождім разі хотілабим, аби моє назвиско було заховане в тайні, бо мене би то дуже наразило, колиби о тім дізнались “некомпетентні”, що я се написала.

З поважанем.

О. Богачевска

[P.S.] Може би то дало ся укрити під назвиско когось другого. Найбільший поет може щось гіршого написати, а мене така дурниця моглаби позбавити можности працювати дальше на рідній ниві.

ІЛ, ф. 3, № 1628, арк. 193–194. Рукопис. Оригінал.

№ 2

Івачів дня 15.XI.1912

Високоповажаний Пане Доктор!

Опираючись на ласкавій обітниці, в першім тиждни дістати відповідь від Високоповажаного Пана Доктора, з нетерпеливістю очікую Ваших цінних заміток і спостережень. Коли б оповідане моє зовсім відхилялось від принципів Високоповажаного Пана Доктора, то в кождім разі рада би я мати певність, що просьба моя зістала відкинена. А коли лише и в части засади мої, якіб не пробивались з оповідання, незгідне з Вашими Високоповажаний Пане Доктор, то можна би їх оминати, а замість них поставити засади автора, бо сказано: чоловік не може бути судією у власній справі. Ще раз прошу о ласкаву відповідь. Звольте прийняти заяву найглубшого поважання.

О. Богачевска

Івачів, п. п. Нуще.

ІЛ, ф. 3, № 1628, арк. 199–202. Рукопис. Оригінал.

№ 3

Івачів дня 25.XI.1912

Високоповажаний Пане Доктор!

Незмірно мені прикро, що на підставі фальшивих інформацій, будь-то би Високоповажаний Пан Доктор не переставаючи працювати на полі літературнім, мимовільно

¹ Село Зборівського району Тернопільської області. Розташоване на річці Стрипа, на північному заході району. Підпорядковане Вовчківській сільраді. До районного центру 14 км. Найближча залізнична станція Зборів.

² Йдеться про “Літературно-науковий вістник”.

завдала Вам тільки прикрого труду. Вірте мені Високоповажаний Пане Доктор, що з засади не робилабим нікому прикристи з розмислом, тимбільше тим, котрі мені нічого злого не вчинили. Судячи по словам Високоповажаного Пана Доктора, припускалам, що хтось з молодих панів прочитає ще першого вечора мою рукопис, а в разі, коли-би она показалаь негідною чиати, я зараз дістану якусь відповідь. Не надіялась я того, що тема моя покажесь нецікавою, – хоч признаю, що треба бути спеціальним любителем жіночої квестії, аби признати єї більше актуальною, чим справу злочинців і куртизанок, яких нащастя в нашій народі дуже мало. А однак же на таким тлі маємонайкрасші твори європейські. Хоч Метерлін¹ інакше задивляє ся на новійшу естетику, бо не оправдує злочинів ані наметностей. Тому хоч не моглабим Вам в данім разі признати цілковиту слушність: єсьм певною, що такої відповіади не дісталабим ані від англійского Доде-ля² ані від французского Раймунда³. На питанє, що зробите з мою рукописею, сьмію відповісти, що се лишаю до Вашої ласкавої диспозиції. А з мої сторони буду дуже вдячна, як ціла справа лишит ся при нас.

Прийміт заяву найвисшого поважання і прихильности для Дому Високоповажаних Паньства.

О. Богачевска.

Лл, ф. 3, № 1628, арк. 195–198. Рукопис. Оригінал.

1. Путівник по фондах відділу рукописів Інституту літератури. – К., 1999.
2. Ясінський Б. Літературно-науковий вістник. Покажчик змісту. – Київ–Нью-Йорк, 2000.
3. Szematyzm Królestwa Galicyi i Lodomtryi z wielkim księstwem Krakowskim. – Львів, 1891–1914 pp.

¹ Метерлінк Моріс (1862–1949) – бельгійський письменник, один з основоположників символізму і декаденства в драматургії. Писав французькою мовою. Лауреат Нобелівської премії 1911 року за драму-казку “Синій птах”, написану 1908 року.

² Очевидно мова про відомого французького письменника Альфонса Доде (1840–1897), твори якого в перекладах І. Франка друкувалися на сторінках “Літературно-наукового вістника”.

³ Очевидно йдеться про Раймунда Голо. Під цим псевдонімом друкувала свої твори німецька романістка Берта Фрідеріх (1825–1882). Автор відомих повістей “В обороні честі” та “Міщанське плем’я”, які були опубліковані українською мовою в серії “Бібліотеки найзнаменитіших повістей”, відповідно у 1881 та 1883 роках.

OLGA BOHACHEVSKA'S LETTERS TO IVAN FRANKO

Ivan HORAK

*Ivan Franko literature-memorial museum in Lviv,
150, Ivan Franko Str., 79011, Lviv, Ukraine*

The letters to Ivan Franko by the Ivachiv village teacher from Ternopil region are published for the first time.

Key words: letters, publication.

ПИСЬМА ОЛЬГИ БОГАЧЕВСКОЙ К ИВАНУ ФРАНКО

Иван ГОРАК

*Львовский литературно-мемориальный музей Ивана Франко,
ул. Ивана Франко, 150, 79011, Львов, Украина*

Впервые печатаются письма учительницы с Ивачова на Тернопольщине к Ивану Франко в деле печатания её сочинений.

Ключевые слова: письма, публикации.

Стаття надійшла до редколегії 15.01.2010

Прийнята до друку 27.01.2010